

Amb la vènia, senyoria

Miquel
Pons-Portella

LA CONVERSIÓ DE RUIZ I PABLO

Durant aquest any 2015, en ocasió del 150è aniversari del seu naixement, recordarem l'il·lustre escriptor castellor Àngel Ruiz i Pablo com un dels intel·lectuals catòlics més rellevants de la Menorca de principis del segle XX. Aquest caire de la seva personalitat polèdrica no s'entén, però, si no se'l posa en relació amb la conversió que Ruiz i Pablo experimentà durant el primer semestre del 1888, quan tenia només 23 anys.

En efecte, Àngel Ruiz i Pablo comença la seva trajectòria periodística el 1884, damunt les pàgines del diari maonès «El Liberal», que a finals del segle XIX no es distingia precisament per la seva afeció a l'Església catòlica. De fet, la primera peça que hi publica el jove periodista –als 19 anys d'edat– és un poema sobre els darrers dies de Carnaval que acaba amb aquests significatius versos: «no sea el remordimiento / la herencia que dejarás / al miércoles de Ceniza / que tu imperio usurpará» [23.02.1884, pàg. 3]. Probablement, Ruiz i Pablo no arribà mai a brandar l'anticlericalisme rampant que exhibien altres col·laboradors del periòdic on treballava i també el seu (aleshores) admirat Benito Pérez Galdós, però el seu allunyament de l'Església és palès. Si més no del seu magisteri, que en aquell moment era absolutament contrari a la celebració de les festes de Carnaval, perquè tampoc no sembla que Ruiz i Pablo arribés a abraçar l'agnosticisme o l'ateisme.

● **EL MES DE FEBRER** del 1887, el jove casteller obté una col·locació interina a l'Administració Dipositària de Rendes: «El Liberal» se'n congratula en tractar-se, segons diu, de «nuestro amigo» i «El Bien Público», al seu torn, s'hi refereix com «el joven republicano D. Àngel Ruiz i Pablo» [01.02.1887, pàg. 2 i pàg. 3]. Al punt de complir els 22 anys, per tant, és clar que l'adscripció ideològica de Ruiz i Pablo era nítidament dins el camp republicà. Com bé demostra, així mateix, que el seu extens article «La crítica en Menorca» fos saludat de forma molt efusiva per l'històric república federal Antoni Talavull Carreras amb una carta signada a la ciutat de Nova York dia 25 de febrer del 1887 «El Liberal», 21.03.1887, pàg. 2].

Aquell text, emperò, seria pràcticament el darrer que publicaria Àngel Ruiz i Pablo

damunt les pàgines del diari «El Liberal». Perquè, la primavera del 1887, s'inicià un llarg període de silenci que no havia d'acabar fins la darrera del 1888, quan Ruiz i Pablo publicà «Tipos y costumbres de mi tierra», un llibre de 255 pàgines que comença amb un pròleg que conté la següent declaració:

«*Debía yo a Dios y a mi conciencia una profesión de fe y aprovecho la ocasión, no sólo de hacerla pública dando a la estampa estas páginas, sino principalmente de consignar, como próemio de ellas, retractación formal y solemne, ante Dios y a la faz de los hombres, de toda doctrina, frase, y palabra que se hubieran deslizado de mi pluma o se deslizaran en adelante, y que, por cualquier concepto, no estuviesen, a juicio de la Iglesia, Maestra infalible de la verdad, del todo conforme con la sana doctrina católica.*

«*¡Ojalá me fuera dado borrar, no ya por medio de esta declaración y protesta, sino aún con sangre de mis venas, todas y cada una de las proposiciones que, estampadas en mis escritos más por ignorancia –¡bien lo sabe Dios!– que con aviesa intención, hayan podido causar escándalo o inducido directa o indirectamente a error!*».

● **LA CONVERSIÓ** d'Àngel Ruiz i Pablo ens remet directament al cèlebre passatge de les Sagrades Escriptures que narra com Saule, anant cap a Damasc i «respirant encara amenaces i mort contra els deixebles del Senyor», cau del seu cavall envoltat per «una llum fulgurant que venia del cel» i sent allò de «Saule, Saule, per què em persegueixes?» [Fets 9:1-4]. El Papa emèrit Benet XVI ha definit la conversió de sant Pau de Tars com un «torrar a néixer» que l'empenyí a la difusió de l'Evangeli: «no he estat rebel a aquesta visió celestial –li explicaria anys després al rei Agripa–, sinó que he predicat, primer a Bartolomé i a Jerusalem, després per tot el país dels jueus, i finalment als pagans» [Fets 26:19-20].

Àngel Ruiz i Pablo tampoc no fou «rebel» a les circumstàncies que provocaren un canvi tan

● ● ●

La conversió d'Àngel Ruiz i Pablo ens remet directament al cèlebre passatge de les Sagrades Escriptures que narra com Saule, anant cap a Damasc i «respirant encara amenaces i mort contra els deixebles del Senyor», cau del seu cavall envoltat per «una llum fulgurant que venia del cel» i sent allò de «Saule, Saule, per què em persegueixes?» [Fets 9:1-4]

radical en la seva vida, sinó que s'hi resignà amb humilitat. Així les coses, el jove autor casteller hagué de sentir-se dir «neófito ultramontano» pels seus antics companys del diari «El Liberal», que tot just l'abril del 1888 encara l'havien qualificat de «nuestro amigo» en donar la notícia de la mort de la seva àvia Margarita Prats [04.02.1888, pàg. 2]. També se li recriminà que «a la legua se

antic redactor, que aparegué en l'edició de dia 5 de gener del 1889, «El Liberal» afirmà encara que «no pensamos por ahora tocar alto el fuego», però el cert és que la polèmica cessà amb l'Any Nou. De fet, aquell mateix mes d'octubre, novament «El Liberal» publicaria un text de col·laboració en el qual es descrivia Àngel Ruiz i Pablo com un «joven pero ya celebrado escritor villacárlino» [07.10.1889, pàg. 2].

● **I ÉS QUE L'ESGLÉSIA** catòlica havia acollit el nou convers amb veritable entusiasme. Tot just en sortir al carrer els primers quaderns de «Tipos y costumbres de mi tierra», el periòdic «El Mahonés» ja en recomanà la lectura perquè «a pesar de ser obra puramente literaria tiene sano fondo y espíritu católico» [05.09.1888, pàg. 3]. A principis del 1889, a més, tant «El Mahonés» [02.01.1889, pàg. 2-3] com «El Vigía Católico» [05.01.1889, pàg. 5-6] destacaren les elogioses

paraules que el capellà sabadellenc Fèlix Sardà i Salvany –autor del celeberrim «El liberalismo es pecado» (1884)– havia dedicat al nou llibre atesa «la perfecta ortodoxia de sus ideas».

● **ANGEL RUIZ I PABLO** romangué fidel a l'Església fins a la mort i, durant la darrera dècada del segle XIX i la primera del XX, es convertí de fet en un dels servidors més abnegats de la nostra Diòcesi. Després, a partir del 1911, arribaria l'infaust exili a Barcelona, on la fe fou l'únic que l'ajudà a sobreviure a l'ostracisme i la misèria: «de mis tristezas, de mis amarguras, de mis lágrimas –li escriu Ruiz i Pablo al seu bon amic Francesc Camps i Mercadal en una carta datada dia 27 de gener del 1912– no le hablo, ni de mis humillaciones y mis desengaños, pues hasta la amistad más preciada ha fallado hartas veces para que no saltaran las lágrimas de mis ojos. Lo único que no ha fallado, amigo mío, ha sido la bondad divina para con nosotros y la visible protección de su Santísima Madre».

«El señor Ruiz, al pasarse del campo de la democracia al más recalcitrante ultramontanismo –metamorfosis que ahora no hace al caso, porque partimos de lo que dice, y no de lo que dijo–, se ha encontrado con un siglo que no es el suyo, y se queja de que haya quien defienda la buena labor de nuestro tiempo. El tráfuga muere las gotas del hiel de su tintero senil, para lanzarlas contra toda noción de libertad, contra la juventud» [pàg. 2].

En un nou article contra el seu

m.p.portella@hotmail.com